

ԵՐԵՎԱՆԻ ԾԱԼԱՅՑ ՅԻՄՈՒՄԻ ՔՐԵՍՏՈՂԻ ԵՒ ԱՆՀԱՇԱՆԵԼԻ ԿԱՄՈՔ
ԱԽՏՈՒՅՑ ԵՊԻԿՈՊԱՍԱՐԵՏ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏԲԻԱՐՔ ՀԱՄԱՐԳԱԿԱՆ ՆԱՒԱՄԵՆԱՐ ԱՔՐՈՓՈՅՑ
ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՑ ԱՐԲՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿԵ Էջմիածնի

**ԵՆՈՐՀԱՉԱՐԴ ԿԱՄՈՒԿԻՎԻՌԻ ՏԱՆ ԿԻԼԻԲՈՅ Տ. ՍԱՀԱԿԱՅ, ԿԱ-
ԹՈՒՂԻԼՈՒԾԻԱՆ Տանն Աղթամարայ, Պատրիարքութեան Ա. Երուսաղէմի
Ամենապատիւ Սրբազն Պատրիարքի հայոց Թուրքիոյ, Գերաշնորհ Արք-
եպիսկոպոսաց, Գերատիտիւ Առաջնորդաց և Եպիսկոպոսաց, Հոգեշնորհ
Փոխանորդաց, Տառապահետոց և վանահարց, և միաբանա-
կան ուժութից, ար յառաջայից, յազգայից, յազգայից, շնոր-
հունակ սարկաւակաց և զալրաց տմօրէն Խանկանց եկեղեցւոյ, բարեջան
երեսփոխանաց և անդ ամոց կրթական, բարեզործական, կուլտուրական, ար-
հետազիտական, որբախնամ և այլ ամենայժա Աստուածահանքոյ հատառու-
թեանց, ընկերութեանց և միութեանց, Ժրադան հոգաբարձուաց և ուսուց-
չաց, յողնեռանդն վաստակաւորաց ի գրական աշխատութիւնս, ջանասէր
մանկանց երկուց սեռից դպրոցաց, աշխատասէր վաճառականաց և արհես-
տաւորաց, քրթնաթոր երկրագործաց և շինականաց և առհաստրակ ընդհա-
նուր հաւատացելոց հայկազեան սեռի արանց և կանանց, ծերոց և տղայոց,
մեծի և փոքրու, ձեզ, որք ի մայրենի երկրի բնակեալք և որք ի տար աշխարհ
սփռեալք սահեալք նժդեհութեամբ, և որք ի մէջ այլալեզու և այլակրօն
սղանց տարագըեալք, ողջոյն սիրոյ և խաղաղութեան հասցէ ի Միածնաէջ
և փրկական Ա. Կաթուղիկէս և ի Ա. Լուսաւորչին մերոյ Աջոյս:**

ՊԶ ՈՐՊԵՍ ԿԱՄԻՆ, ՄԱՐԴԻԿ ԱՅՆՊԵՍ ԱՌԵՇԵ ՏԵ՛Ր, ԱՅՆ ՈՐՊԵՍ
Կամին. և ու կարէ հասու լինել անըննին խորհրդոց նորա:

ՍԻՆԴ ՊԱՏԱՆԻ ԷՒ ԵՒ ՈՒՍԱՆԵՒ Ի ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՊՐԱՄՆՈՑԻ, ԶՈՅՆ
Տեառն կոչեաց զիս ի սպասաւորութիւն Տաճն Խւրոյ, քառասուն և չորք
ումք են, յորմէ հետէ որսլէս սպասաւոր Հայտառանեաց Ս. Եկեղեցւոյ կատա-
ռէաք զոլէսոլէս սլաշտամունս ըստ կոչմանս և ըստ աստիճանիս և արածէաք
զհօտն հաւատացեալն ի Մեզ Երկիցս հաճոյ եղե Տեառն կարգել զՄեզ աւոն-
դասլան կարգաց և դրութեանց Ս. Եկեղեցւոյս յիտ մահուան հողելոյս և
Նրջանկայիշատակ Հայրապետացն Տ. Տ. Մկրտչի Ա. և Մատթէոսի Բ. Եւ
Մինչ կատարէաք զ'ի վերայ Մեր եղեալ զոլարտիս, ըստ չափու կարեաց
Մերոց, կամ եղե Տեառն յերեքտասաներորդի զեկոնմբերի անցելոյ ամի
ի ձեռն Համազգական Ժողովոյն կոչել զՄեզ յԱթոռ սրբոց առաքելոցն թա-
ղէսսի և Բարդուղիմէսսի և սրբոյ Հօրն մերոյ Դրիդորի Լուսաւորչի և յա-
տաջներորդում աւուր յուլիսի ամսոյ ներկայ ամի ընկալաք զօծումն Հայ-
րապետական ի Միածնաէջ Կաթուղիկէ Մայր Տաճարիւ Խոնարհեալ առաջի
կամաց Հօրն Երկնաւորի և պատկառ կացեալ համազգային ընտրութեան,
լամք ի վճարել զ'ի վերայ Մեր եղեալ զորբազան ոլարտիս ու Եկեղեցին
Հայտառանեաց և առ աղջն հայոց:

ՍՈՐՍԻՄԲ ԵՒ ԶԱՐՀՈՒՐԻՄԲ Ի ՅՈՒՆ ԱՌԵԼՆ ԵԹԵ ՔԱՆԻՇՆ ԾԱՆՐ ԵՆ
Պարտիք, բազմագիմի հողք Հայրապետի ամենայն Հայոց Սակայն յիշելով
լրանն աւետարանական, զոլատուիրանն Փրկչին մերոյ, եթէ լուծն Նորս
քաղցր է և բեռն փոքրողի, նոհ ունելով առաջի աչաց զի ի պաշտա-
ման Մերում չեմք միայնակ, այլ ունիմք լծակից Մեղ զՇնորհազարդ
եղբայրն Մեր զիաթուղիկոսն Տանն Կիլիկիոյ, զամենապատիւ Պատրիար-
քունու Հայոց Երուսաղէմի և կ. Պօլսոյ, զԱռաջնորդս և զորքագումար Միա-
ւանութիւն Մայր Աթոռոյու զՊաշտօնատար ~~Հայութիւն~~ մառհականն, իր թա-
լան և ամենատեսակ հաստատութեանց մերոց, քաջութերիմք և հաւատամք,
եթէ օդնականութեամք եղբարց և զաւակաց Մերոց կարեմք լցուցանել
զոլէտս կարեաց Հայաստանեաց Առաքելական Ա. Եկեղեցւոյ և ըստ կարո-
ղութեան Մերում մնուցանել զժողովուրդն Հայոց ի վայրի պալարւոջ և առ-
ջուրս հանգստեան:

Եկ ԱՐԴ, ԳՈՏԵՊՆԴԵԱԼ ԱՅՍՈՒ ՀԱԽԱՏՈՎ ԵՒ ՅՈՒՍՈՎ, ՆԱԽ ԴՐ-
ՄԵՄՔ առ Շնորհազարդ Էղբայրդ Մեր ի ՔՐԻՍՏՈՆ ՈՐՐԱՊԱՆ ԿԱՅՄՈՆՂԻԼՈՍՊ
Տանն Կիւիկիոյ. Լծակից Էղբայր Մեր, տեսանեմք զտառապանս և զվիշտո
հօտին հաւատացելոց ի Զեղ յերեսաց տղիտութեան, աղքատութեան և
այլոց դառն հանգամանաց, որովք և Դուք տառապիք և հողք անհնարինք
ծանրանան ի վերայ Զեր, վասնորոյ աղաչեմք զԱստուած լինել օդնական և
զօրաւիդ Զեղ առ ի ամոքել զվիշտու և զտառապանս ժողովրդեան ի մխի-
թարութիւն Մեր, Զեր և համօրէն աղղիս:

ԱՐԵԱԳՈՒՄԱՐ ՄԻԱԲՈՆՔ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԱԹՈՓՈՅ ՎԱՆՈՒՑՆ
որոց Յակովիանց, տեղիդ, յորոյ վերայ կայք, սուրբ է և նուիրական, և
աչք ըազմաց հաւատացելոց ի ձեղ հային, Լեռնաք օրինակ բարեաց և քրիս-
տոնէական ջերմեռանգութեան ամենայն ուխտաւորաց, զի հանապազ յի-
շեսցին պատկառանօք զուրբ տեղիսդ և զմիաբանութիւնդ զօրացիալ ի հա-
ւատու քրիստոնէականու:

ԱՐԵՆԱՊԱՏԻՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼԱԽՅ, ԱԻՐԵԼԻ ԵՂԲԱՐՅ ՄԵՐ,
և արժանընտիր անդամք աղդային, կը ժողովրդ կենդրոնական վարչութեան Հայոց Թուրքիոյ. Կու և տառապանք մերազ-
նէից երկրիդ բազմաթիւ են և բազ հապիմի, զորս դժուար նումք ու ել մի
ու մի. ուշում և ու մաս ձեռ գողութիւն Վանութեան սահ-
տեղոյն և հանգամանաց թէրեաց ցանել զդուառութիւն ու սպանքը
երկրիդ անդատապարտ մնալով առջի Աստուծու խոճը ձեռու և տարի

ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՔ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ, ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՄ: ԵՒ ԵԳԻՍԿՈՊՈՅ-
ՍՈՒՆՔ. աղաչեմք նոխրան զամենւյն ի միտ առնուլ զվեհութիւն պարտուց
աստիճանիդ, զոր ունիք, Գոլով զրւխ ուխտի եկեղեցւոյ վիճակիդ և տե-
ռուչ ժողովրդեան, պարտ է ձեզ նախ առնել և ապա ուսուցանել. ցուցէք
զճանապարհն արդարութեան ի ձեւ հաւատացեալ որբազնադործ պաշտօնէից
և ժողովրդեանդ, արթնութեամբ և հոանդեամբ եղերուք հետամուտ, զի
եկեղեցիք, որպէս Տուն Աստուծոյ, լիցին ի վայելուչ բարեկարգութեան,
տնտեսութիւն եկեղեցեաց ի բարեկարդ վիճակի, կրթական հաստատութիւնք
որպէս որբան կրօնական—բարոյական գաստիարակութեան ի վերայ բար-
ձանց կոչման իւրեանց։ Ցուցէք ամենայն ստորագրեալ պաշտօնէից իւրա-
քանչիւրում զիւր պարտիս, քանզի որպէս տեսուչք թիմօրէից, զթերութեանց
և զանկանոնութեանց ունիք համալս տալոյ Աստուծոյ, լիդ և ժողովրդեան։
Որպէս զեկավար գործոց թեմականաց, սպատուիրեմք ամենայն աչալըջու-
թեամբ գհետ լինել, զի գործք և գրծառնութիւնք կատարեացին արդարու-
թեամբ և փութով։ Օժանդակ եղերւք թշուառացելոց, մխիթարիչ վշտացելոց
և սատարող կարօտելոց, զի ըստ սւետարանին, որպէս շահեցուցանողք տա-
ղանդի ի ձեզ հաւատացելոյ, արժանի լինիցիք լսել. «Ճառայ բարի և հաւատա-
րիմ, քանզի ի սակաւուդ հաւատալիմ ես, ի վերայ բաղմաց կացուցից զքեղ»։

ԱՐ ԶԵԶ ԵՆ ԲԱՆՔ ՄԵՐ, ԱՎ. ՔԱՀԱՆԱՅՔ, ՈՐ ՅԵՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՑ
ԵՐԻԾՈՐԴ ԷՔ ի մէջ ժողովրդեան, ոռ ձեզ գան ամենայն կարօտեալք և վշտացեալք, առ ձեզ զիմեն վասն հողեր գործոց և եկեղեցական սրբազան խորհրդոց, հանապազ ունիք անարդե ել և մուտք ի տուն ծխոց ձերոց և որպէս հայր հողեոր, ի ձեզ հաւատան զգաղոնիս սրտից իւրիանց և առաջի ձեր բանան զրալոյական և զնութակոն վէրս իւրեանց, վասնորոյ յորդորեմք ձեզ մի տայք երբէք իւիլ անկանիլ արատոյ ի սլաշտօն ձեր, այլ արիարար, յոժարակամ սրտիւ, աւանց ծուլութեան կատարեցէք զսլարտիս ձեր զսահմանեալն ի սուրբ հարց՝ զժամակարդութիւնն անթերի կատարեցէք, առտնին և հրապարակական քարոզութեամբ սլահեցէք միշտ զգաստ զփոքրիկ հօտն ձեր ի բարեկաշտոկան և աստուածահաճոյ գործս. մի լիցի ձեզ խեթիւ հայել առ միմիանս և վասն տրոց կամ ընչից դժկամակութիւն սերմանել, այլ որք աւագադոյնքն են ի ձէնջ և զարգացեալք, սլարտին շահել զկրտսերազոյնսն և զտկարամիտանս Բատ Ներսիսի Շնորհալոյ մի ոք ի ձէնջ սիրեսցէ զտգիտութիւն ուաման յաղագս ծուլութեան կամ աշխարհական զրադմանց, թէ և ոչ կարէ ոք ամենայնիւ կատարեալ լինել, սակայն հարկէ է ի կարեւորսն անթերի լինել:

**ՅԵՏ ՀՈԳԵԼՈՐ ՔԱՐՈՉՈՒԹԵԱՆՑ Ի ԶԵՌՆ ՀՈԳԵԼՈՐԱԿԱՆՈՑ, ԴԵ-
ԿԱԺԱԾՈՂԸ մտաց ժողովրդեան զուք էք, ով ոլատուական հրապարակա-
լուսոք, գրակասագչուք և սառաւ առանձինից լրագրաց, ի ձենջ ակնկալեն զՃմարիտ նկարագիրս երեսյթից և զՃզրիտ
բացատրութիւն նոցին, հաւատան և հետեին ամենայն ասացելոցդ։ Արդ, ա-
ղաչեմք զԱմենակարողն Աստուած, զի դուք լցեալ սլայծառ իմաստութեամբ,
ի աղզասիրութեամբ, լինիցիք քարողիչք ճշմարտութեան և առաջնորդի-
ցէք զմիտս ժողովրդեան ի բարին և ի քաղաքակրթութիւնն**

ՄԵՇԱՏՈՒՆՔ ԵՒ ԱԽԱԳԻՔ, ԱՌ ԶԵԶ ՈՒԴՂԵՄՔ ԶԿՈՍՍ ՄԵՐ, ԴՈՒՔ,
որ ճոխացեալ էք ամենայն բարովիւսմբք աշխարհիս զորս հաճոյ լիալ է
Պարզեողին բարեաց տալ ձեզ առատաբար, հատուցէք աշխատաւորաց ձերոց
ըստ վաստակոց իւրեանց, յիշեցէք զերանելին զՅոր և զհայրն Արքա-
համ, որք առատք էին ի առւրս, հանապազ պաշտէին զՏէր և զոհանային
զՏուղէն ամենայն բարեաց: Հանէք մասն և բաժին ի դործ ժողովրդական
և այդու բարեզործութիւմբ արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ և դանձ
անպակաս յերկինս. և Երկնաւոր Հայրն ամենեցուն տեսանելով զգործս ձեր
բարիս, հատուցէ ձեզ զամանապատիկ:

ԱՌ ԶԵԶ ԵԽՍ ՈՒՆԻՄՔ ՅՈՐԴՈՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ ԵՒ ԴԱՍՏԱՐԱԿԵՔ,
քանզի ի ձեղ հաւատացեալ են մատաղերամ մանկտիք ազգիս: Հայր և մայր
փոյթ ունին զզարդացմանէ մարմնոյ զաւակաց իւրեանց. հոգեկան և մտա-
ռոր զարդացումն ի ձեղ է յանձն եղեալ: Դուք էք դաստիարակիք և կրթիչք,

Դուք էք մարզիչք նույտակ պէսալէո գիտութիւնո և ի բարոյական կըթութիւնու
Սրդ, յաւանդեն՝ զալեզէս դիտութիւնս, կըթեցէք զհողի մանկանց երկիւ-
դիւն Աստուծոյ, զի իսկայ տիրոց ընտելացեած ուստի գործոց, առ յատ այն
լինիցին բարի անդամք սատրակութիւն։ Փոյթ ունիցիք վարժել զմանկախս
են! ու սեոյ ի մտաւորական պարտապօռն արքանուն առաջ առաջ առաջ
ոիւ բերանոյ այլ և օրինակաւ անձի ձերոյ առիւն

Ի ԳԱԼՈՎՈՒՄ ՀԱՅՈՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ ՄԵՐ ԳՅՈՒՅՐ ՅԱՆՉՈՒԿ ՋԻՃԱԿԻ
և խարխափի ի ազիտութեսն, ոչ կարէ անթերի լցուցանել զոլէտս և զկարիս
ընտանեկան անհրաժեշտ-պիտոյից և ոչ հոդ տանել ուսման մատաղերամ զա-
ւակաց իւրեանց, բայց ուրախութեամբ սրտի տեսանեմք, զի օր ըստ օրէ
յառաջանան և զարդանան ի տեղիս տեղիս բարեգործական, կրթական, կուլ-
տուրական, դիւղատնտեսական և այլ աղքաշահ և օգտակար հաստատու-
թիւնք։ Արդ, օրհնեմք զվաստակս ամենայն ընկերութեանց, յորդորեմք
զանդամս և զվարչութիւնս նոցին, զի լի եռանդեամբ աշխատ լիցին ար-
դիւնաւորել զնողատակ ընկերութեանց և այդու նմանողք սամարացւոյն
Աւետարանի։ Եթէ ըստ բանի Փրկչին արբուցանողն բաժակի, միոյ ջրոյ ո-
կորուսանէ զվարձո իւր, ապաքէն որչափ ևս առաւել դուք, որդեակիք Մեր
արժանի լինելոց էք վարձուց վասն ժրաջան վաստակոցդ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐ ԴՐՈՒՅ, ԺՄԼԱՎԱԽԻՐԻ ԵՐԿՐԱՎՈՒՇ, ՄՌ ՏԵՇԻ ԶՈՒ
հանաղաղ. ծանր են աշխատանք ձեր, սակայն օրհնեալ են վաստակ ձեռաց ձերոց, որովք լցուցանէք դպիտու անհրաժեշտ կարեաց ամեննեցուն։ Աղօթեմք առ ամենաբարին Աստուած պլողարեր առնել զանդ և զանդաստան ձեր սղատ պահելով ի վեասակար սպատահարաց։ Աշխատ լերուք տալ որդւոց ձերոց զուսումն և զգիտութիւն, փոյթ ունիցիք բանալ ի շէնս ձեր դպրոցս և զեղեալն բարեզարդել, քանզի դարդիս ի դժուարին պարագայս կենաց դիտութեամբ և ուսմամբ զինեալ մարդիկ միայն և եթ կեան և անկարօտ դիրսունեն։ Սիրով, խաղաղութեամբ և համերաշխ գործակցութեամբ կարէք լինել սարեկեռին։

ՅՈՐԴՈՐ ԿԱՐԴԱՄՔ ԱՌ ԶԵԶ, ԴԱՏԵՐՔ ՄԵՐ, ՏԻԿՆԱՅՔ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՔ,
ոլարկեցտութեամբ և բարեձեռութեամբ կեցջիք, որպէս վայել է քրիստոնէա-
կան բարեսպաշտութեան. զարդարեսջիք զանձինս ձեր ոչ ոսկւով և արծա-
թով, այլ ամօթխածութեամբ և առարինի վարուք, զհետ լիջիք ի զաստիա-
րակութիւն մանկանց, քանզի մայրն է, որ ուսուցանէ զաւակաց զառաջին
բառս արտարերել. զգուանոք և սիրով ուսուցէք զնոսա քաղցր բառառ:

ՀՈՒՍԿ ՈՒՐԵՄՆ ԱՌ ԶԵԶ ԴԱՐՆԱՄԲ, ՄԻԱԲԱՆՔ Ա. ԷՉՄԻԱԾՆԻ,
մննդակից եղբարք Մեր ի Քրիստոս, յանկութիւն Մեր է տեսանել զձեզ
եռանդուն յաղօթս. ողորմութեամբ և սրբութեամբ վառ պահեալ զլոյս հա-
ւատոյ լապտերաց ըստ օրինակի խմասուն կուսանացն. Զինեալ առաքի-
նութեամբ՝ սպասաւորել Սեղանոյ սրբոյ, որպէս ուխտեալ էք ի ձեռնադրու-
թեան. Մանաւանդ յուշ ածեմք ձեզ, զի ի ոլէսպէս ոլաշտօնս Տ' Ե՞՞՞
զառաջնորդութեանց ասեմք և զիսխանորդութեանց, ի ձէնչ կար
նեայք, ուստի պարտիք ձեր են ընտելացեալ ի կրօնաւորակ
ըստ առաջնորդութեան, ուստի համեստութեան, հուրողամառութեան
ըստ թեան, հիւրասիրութեան ու ըստ առեւոտցնի առաքինի վարուց.
ըստ թեամբ ջանալ ի շահ Ա. Կաթուղիկէ էջմիածնի և ժաղովրդեան, և առ Մեղ, ի կատարելն Մեր զծանը պարտիս, որք եղան ի վերայ Մեր կամօքն Առ-
տուծոյ, ցանկութեամբ համայն ազգի Հայկացեան և միաբանատեան Ռւխտիու

ԻՍԿ ՄԵՐ, ՀԱՏ ԵՐԴՄԱՆ ՄԵՐՈՒՄ, ԶՈՐ ՆԱԽ ՔԱՆ ԶՈՈՒՐԲ ՕՇՈՒՄՆ
Կրդուաք առաջի Ա. Աեղանոյ Միածնաէջ Տաճարիս, մնալով հաւատարիմ
կարդաց և կանոնաց ի նախնեաց մերոց հաստատելոց և աւանդութեանց
Ա. Առաքելական Եկեղեցւոյս Հայաստանեայց, ի նոյն յորդորեմք և զսիրելի
զաւակունոգ: Ծառայեացուք Տեաւն սրտի մոօք իւրաքանչիւրն ըստ
աստիճանի, ըստ շնորհաց և ըստ կոչմանն. վասնորոյ ազօթեմք առ Ամե-
նաբարձրեալն Աստուած, զի զօրավիրն լիցի մեղ ամենեցունց ի կատարելն
զպարտիս մեր. չբքանիլ ի նեղութեան և ի պատահարաց. այլ միշտ առ Աս-
տուած յուսալ և համբերութեամք և սիրով տանել զխաչն մեր: Ժողովուրդ
հայոց, որ չհայեցեալ ի տկարութիւն անձինս, եղեր ի վերայ Մեր զհովուա-
պետական սլարտիս, ազօթեսջիր վասն Մեր, զի Տէրն մեր Յիս
տու զօրավիր լիցի Մեղ ի կրել զծանր խաչն և հաւատամք, զի
ձայնի աղաւանաց և պահեսցէ ոլլեռ վասն ինեղեաւու եւռու!'

ԳԵՐԱԳ. Ե.

ԿԱԹՈՂԻԿԱՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀՈՅ